॥ ८० ॥ अप्रतिबुद्धःप्रधानं बुध्यमानोजीवः बुद्धोब्रह्म ॥ ८१ ॥ धीफलमाह पश्येति पश्यंद्रष्टारं अपश्यंदृश्यं क्षेम्यंक्षेमायसाधु तत्त्वंदृग्दृश्ययोरन्यत्वंचनिर्विकल्पकतयायोनपश्येत् सएवकेवलंसाक्ष्येणा पिनिर्मुक्तंअकेवलंसाक्षिरूपंपंचविंशंचिदाभासरूपं आद्यंजगत्कारणं परंमहदादिकार्यं अनेनयएवंवेदाहंब्रह्मास्मीतिसइदंसर्वंभवतीतिश्रुतौब्रह्मपदेननिर्विशेषंसर्वपदेनकेवलादिकंचग्राह्यमितिदर्शितं ॥८२॥

यदासकेवलीभूतःषड्विंशमनुपश्यति॥ तदाससर्वविद्विद्वान्नपुनर्जन्मविंदति॥ ८०॥ एवमप्रतिबुद्धश्चबुध्यमानश्चतेनघ॥ बुद्धश्चोक्तोयथातत्त्वंमयाश्रुतिनिदर्शनात्॥ ८१॥ पश्यापश्यंयोनपश्येत्क्षेम्यंतत्त्वंचकाश्यप॥ केवलाकेवलंचाद्यंपंचविंशंपरंचयत्॥ ८२॥ विश्वावसुरुवाच तथ्यंशुभंचैतदुक्तंत्वया विभोसम्यक्क्षेम्यंदैवताद्यंयथावत्॥ स्वस्त्यक्षयंभवतश्चास्तुनित्यंबुद्ध्यासदाबुद्धियुक्तंमनस्ते॥८३॥ याज्ञवल्क्यउवाच एवमुक्त्वासंप्रयातोदिवंसविभ्राजन्वैश्रीमतादर्शनेन॥ हृष्टश्चतुष्ट्यापरयाभिनंद्यप्रदक्षिणंममकृत्वामहात्मा॥ ८४॥ ब्रह्मादीनांखेचराणांक्षितौचयेचाधस्तात्संवसंतेनरेंद्र॥ तत्रैवतद्दर्शनंदर्शयन्वैसम्यक्क्षेम्यंयेपथंसंश्रितावै॥ ८५॥ सांख्याःसर्वेसांख्यधर्मेरताश्चतद्वद्योगायोगधर्मेरताश्च॥ येचाप्यन्येमोक्षकामामनुष्यास्तेषामेतद्दर्शनंज्ञानदृष्टं॥ ८६॥ ज्ञानान्मोक्षोजायतेराजसिंहनास्त्यज्ञानादेवमाहुर्नरेंद्र॥ तस्माज्ज्ञानंतत्त्वतोन्वेषितव्यंयेनात्मानंमोक्षयेज्जन्ममृत्योः॥८७॥ प्राप्यज्ञानंब्राह्मणात्क्षत्रियाद्वावैश्याच्छूद्रादपिनीचादभीक्ष्णं॥ श्रद्धातव्यंश्रद्दधानेननित्यंनश्रद्धिनंजन्ममृत्यूविशेतां॥ ८८॥ सर्वेवर्णाब्राह्मणाब्रह्मजाश्चसर्वेनित्यंव्याहरंतेचब्रह्म॥ तत्त्वंशास्त्रंब्रह्मबुद्ध्याब्रवीमिसर्वंविश्वंब्रह्मचैतत्समस्तं॥ ८९॥ ब्रह्मास्यतोब्राह्मणाःसंप्रसूताबाहुभ्यांवैक्षत्रियाःसंप्रसूताः॥ नाभ्यांवैश्याःपादतश्चापिशूद्राःसर्वेवर्णानान्यथावेदितव्याः॥ ९०॥ अज्ञानतःकर्मयोनिंभजंतेतांतांराजंस्तेयथायांत्यभावं॥ तथावर्णाज्ञानहीनाःपतंतेघोरादज्ञानात्प्राकृतंयोनिजालं॥९१॥ तस्माज्ज्ञानंसर्वतोमार्गितव्यंसर्वत्रस्थंचैतदुक्तंमयाते॥ तत्स्थोब्रह्मातस्थिवांश्चापरोयस्तस्मैनित्यंमोक्षमाहुर्नरेंद्र॥ ९२॥ यत्तेपृष्टंतन्मयाचोपदिष्टंयाथातथ्यंतद्विशोकोभवस्व॥ राजन्गच्छस्वैतदर्थस्यपारंसम्यक्प्रोक्तंस्वस्तितेत्वस्तुनित्यं॥ ९३॥ भीष्मउवाच सएवमनुशास्तस्तुयाज्ञवल्क्येनधीमता॥ प्रीतिमानभवद्राजामिथिलाधिपतिस्तदा॥ ९४॥

क्षेम्यंमोक्षायहितं दैवताद्यंब्रह्म ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ दर्शनंशास्त्रं दर्शयन्अदर्शयन् पथंपंथानं ॥ ८५ ॥ ज्ञानदृष्टंप्रत्यक्षफलमित्यर्थः ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ श्रद्धिनंश्रद्धावंतं आदंतादपिमत्वर्थीयइनिः ॥ ८८ ॥ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ सर्वत्रस्थंसर्ववर्णगतं तत्स्थोज्ञाननिष्ठोयः सएवब्रह्माब्राह्मणः अपरःक्षत्रियादिरपितस्थिवान्तस्थौज्ञानेइतिशेषः तस्मैतदर्थं मोक्षंनित्यंनित्यसिद्धं ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥